

ESPAI ORÍGENS

En temps de guerra:
les trinxeres del Merengue

ACTIVITATS EDUCATIVES

Educació Secundària Obligatoria. 2n Cicle
Batxillerat

Curs 2025/2026

En temps de guerra: les trinxeres del Merengue

Educació Secundària Obligatoria. 2n Cicle

Batxillerat

Visita guiada didàctica al tossal del Merengue (Camarasa), espai de memòria de la Guerra Civil Espanyola. L'alumnat recorrerà l'escenari d'un dels fronts de batalla més rellevants del front del Segre i reflexionarà sobre la violència bèl·lica i la lluita per la memòria democràtica.

A través de l'observació directa, la narrativa històrica, els testimonis i l'anàlisi simbòlica del lloc, ens aproximarem a la vivència dels combatents, especialment els joves de la lleva del biberó, i a les conseqüències del conflicte en la població civil.

PROPOSTA DIDÀCTICA

Recorregut i estructura de la visita:

- ❖ **Inici de la visita**
 - Presentació general de l'espai. Explicació de la museïtzació per la recuperació de la memòria històrica i la implicació d'entitats locals, centres de recerca, entre d'altres. Breu repàs dels orígens del lloc (poblament prehistòric, vil·la romana, muralla islàmica i poble medieval).
- ❖ **Zones de trinxeres**
 - Observació directa de les trinxeres reconstruïdes i explicació de les tècniques de fortificació. Interpretació del paisatge militaritzat: línies de defensa, parapets, comunicacions, i condicions de vida al front.
- ❖ **Monument a la lleva del biberó**
 - Reflexió sobre la lleva del biberó, formada per joves entre 17 i 18 anys enviats al front republicà. Presentació del monument com a acció de memòria activa. Observació de la

geografia militar visible des del mirador: masos, cotes, muntanyes ocupades i punts de comandament.

❖ **Plafons de l'ofensiva - La batalla del maig del 38**

- Narració de l'intent republicà de trencar el front: preparació, travessa del riu, paper de l'artilleria, aviació i fracàs final. Referència al cas del tinent Paco Pons, a les baixes elevadíssimes i a les possibles represàlies.

❖ **Final de la visita**

- Tancament participatiu: què ens diu avui el Merengue? Breu conversa i dinàmica expressiva per compartir impressions.

OBJECTIUS I COMPETÈNCIES

OBJECTIU DIDÀCTIC	COMPETÈNCIES ESO	COMPETÈNCIES BATXILLERAT
Interpretar el paisatge com a font històrica per analitzar els esdeveniments del front del Segre i el seu impacte en la població, la geografia i la memòria col·lectiva.	C.1 Aplicar el pensament històric per analitzar els fets del passat i relacionar-los amb el present.	C.1. Aplicar els procediments de la recerca històrica.
Comprendre les condicions de vida i combat durant la Guerra Civil espanyola a través de l'observació directa d'estructures defensives i la contextualització dels fets del maig del 1938.	C.1 Aplicar el pensament històric; C.3 Valorar la diversitat de memòries.	C.1. Aplicar els procediments de la recerca històrica.
Fomentar la consciència històrica sobre els processos de violència, repressió i silenci, mitjançant l'estudi de la memòria de la Lleva del Biberó i de la fossa comuna.	C.3 Valorar la diversitat de memòries i els efectes de la guerra en la societat.	C.2. Analitzar i comparar règims polítics; Competència 5. Valorar els conflictes i transformacions socials.
Desenvolupar l'esperit crític i democràtic a partir de la reflexió sobre la construcció de la memòria i la responsabilitat ciutadana envers el passat.	C.5 Desenvolupar una actitud compromesa envers els valors de la pau, la igualtat i els drets humans.	C.3. Identificar les identitats múltiples i la seva evolució.

Posar en valor el patrimoni històric i la memòria democràtica com a elements de justícia social i reparació, i com a eines per entendre els reptes del present i del futur.	C.5 Desenvolupar una actitud compromesa envers el patrimoni i la memòria com a eines democràtiques.	C.5. Valorar els conflictes i transformacions socials.
---	---	--